

Stichting Erfgoed Vught

Jaarverslag 2020

Doelstelling

Sinds 3 november 2017 is de Stichting Erfgoed Vught actief met de volgende doelstelling:

Het bevorderen in brede kring van belangstelling voor en de kennis van Vught en Cromvoirt, de lokale geschiedenis en cultuur en plaatselijke gebruiken en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

Bestuur

Het bestuur van de stichting bestond eind 2020 uit:

mevrouw drs. A.P.G.M.A. Ficq-Weijnen, voorzitter
mevrouw mr. J.H.H. Theuws, secretaris
drs. L.L.T. Roelofs, penningmeester
drs. H.M.A.G. Smeets, lid
mevrouw J.E. Wesselman van Helmond-Blussé, lid

Op 18 december 2020 is drs. A.T.M. Veldman afgetreden als penningmeester en bestuurslid. De heer Roelofs is per die datum aangetreden als penningmeester.

Taken

Na intensief overleg met het gemeentebestuur besloot het bestuur van de stichting zich te richten op de volgende taken:

1. De uitgave van twee historische werken over Vught en Cromvoirt in samenwerking met het Vughts Museum: een standaardwerk over de geschiedenis van Vught en Cromvoirt en een historische atlas.
2. Oprichting van werkgroepen over facetten van de Vughtse en Cromvoirtse cultuur en geschiedenis met het doel uit te groeien tot een heemkundige erfgoedinstelling.

Standaardwerk en atlas

De historische atlas 'Vught en Cromvoirt in kaart' werd op 10 november 2017 gepubliceerd.

Het Standaardwerk werd op 13 november 2020 gepubliceerd. Twee voormalige eindredacteurs van de Vughtse Historische Reeks – mevrouw drs. Ottie Thiers en dr. Ad van den Oord – vormden de eindredactie van deze publicatie. Daarnaast schreven zij een aantal hoofdstukken. Behalve de eindredacteurs waren andere auteurs verantwoordelijk voor de beschrijving van specifieke onderwerpen: mevrouw dr. Liesbeth Theunissen, dr.

Cees Slegers, drs. Lauran Toorians, drs. Jeroen van den Eijnde en drs. Henk Smeets. Hiermee is de eerste taak van de Stichting naar behoren uitgevoerd.

Heemkunde

De Stichting Lokale Geschiedschrijving van Vught besloot in 2016 om zich om te vormen tot de Stichting Erfgoed Vught. Daarbij werd gekozen voor een groeimodel, waarbij begonnen zou worden met rondleidingen, lezingen, workshops en een beperkt aantal werkgroepen. Doel was om belangstellende Vughtenaren te betrekken bij erfgoed. Dat zou er voor moeten zorgen dat in 2020 sprake zou zijn van tenminste vijf werkgroepen, een ledenblad en de cursus Vughtologie.

In de gemeente Vught bestond decennialang geen heemkundekring of erfgoedstichting. In Noord-Brabant is dat een uitzonderlijke situatie. Op de website van Brabants Heem was te zien hoe uitzonderlijk die positie was: te midden van - toen - 64 Brabantse gemeenten en 127 heemkundekringen was Vught zonder heemkundekring een witte vlek. Geconstateerd kan worden dat Vught anno 2020 geen witte vlek meer is.

Eind 2020 zijn zes werkgroepen operationeel:

1. De werkgroep Historische Kaarten
2. De werkgroep Vught 3D
3. De werkgroep Archeologie
4. De werkgroep Tweede Wereldoorlog
5. De werkgroep Historici
6. De redactie van *Schatten van Vught*

De werkgroep Historische Kaarten

Deze werkgroep verzamelt en bestudeert historische kaarten van Vught en Cromvoirt. Ze noemt zichzelf 'de kaartclub'. De werkgroep was betrokken bij de uitgave van 'Vught en Cromvoirt in kaart'. De werkgroep bestaat uit zes leden onder leiding van mevrouw drs. Ottie Thiers. In samenwerking met het Vughts Museum werd in 2020 een viewer operationeel om kaarten onderling te vergelijken. Deze viewer staat in DePetrus en kan door het publiek worden geraadpleegd.

De werkgroep Vught in 3D

Vught 3D werkt aan een 3D-model van de historische dorpskern van Vught in het jaar 1950. Het model gebruikt het programma Sketchup. In de afgelopen tijd werden delen van het centrum gereconstrueerd. In 2020 werden in DePetrus trainingen gegeven aan nieuwe tekenaars. Helaas moesten deze trainingen vanwege Corona worden onderbroken. Wel werd doorgewerkt aan het model. Regelmatig werden de resultaten getoond. Dat gebeurde op internet: www.vught3d.nl of op www.erfgoedvught.nl. Ook op de drukbezochte Facebookpagina 'Je bent pas een Vughtenaar als...' wordt regelmatig verslag gedaan van de vorderingen. De werkgroep bestaat uit vijf leden onder leiding van ir. Ron Jasker MBM.

Werkgroep Archeologie

De werkgroep Archeologie is bedoeld voor mensen die belangstelling hebben voor wat bodemvondsten ons kunnen vertellen over het verleden van Vught en Cromvoirt. Deelnemers aan deze werkgroep krijgen voorlichting over archeologie, training over het omgaan met archeologische vondsten en nemen deel aan veldonderzoek. In 2020 werd de werkgroep ingeschakeld bij diverse archeologisch onderzoeken in Vught en Helvoirt:

Archief- en veld-onderzoek grafsteen Nierstrasz (naast de Algemene Begraafplaats)
Advisering vondst fundamenteën omgeving Moleneindplein
Opgraving Spreeuwenburg, fase 2
Bezoek proefsleufonderzoek Cromvoirt
Opstart archiefonderzoek naar mogelijke executies op Fort Isabella in 1794
Medewerking aan de actualisatie archeologische waarden- en verwachtingenkaart

Leden werden in de gelegenheid gesteld om deel te nemen aan een cursus Archeologie. Deskundigheidsbevordering vond ook plaats door lezingen in DePetrus voor werkgroepleden. Deze activiteiten werden vanwege Corona onderbroken. De werkgroep bestaat uit elf leden onder leiding van Wim Kievits.

Werkgroep Tweede Wereldoorlog

In de loop van 2019 werd een werkgroep gevormd ter voorbereiding van activiteiten in het kader van de 75-jarige herdenking van de bevrijding van Vught en Cromvoirt. Deze werkgroep legde de basis voor een tentoonstelling, een film en een boek over de laatste oorlogsmaanden in Vught en Cromvoirt.

In 2020 besloot de werkgroep zich gaan richten op nieuwe thema's, zoals collaboratie, verzet en onderduiken. Begonnen werd met verzet. De werkgroep bestaat uit elf leden onder leiding van Wieke Schrover.

Werkgroep Historici

In de loop van 2020 werd een 'denktank' geformeerd bestaande uit historici die zich bezighouden met de geschiedenis van Vught, Cromvoirt en Helvoirt. Deze werkgroep heeft twee hoofdtaken: het zoeken naar thema's en auteurs voor het tijdschrift 'Schatten van Vught' en het bedenken van thema's voor de geschiedenistentoonstellingen van het Vughts Museum. De werkgroep bestaat uit zeven leden onder leiding van drs. Henk Smeets. In 2020 waren leden van de werkgroep betrokken bij de voorbereiding van een tentoonstelling over Helvoirt.

Redactie 'Schatten van Vught'

Sinds september 2018 beschikt Stichting Erfgoed Vught over een ledenblad dat vier keer per jaar verschijnt: *Schatten van Vught*. Het tijdschrift bevat per nummer twee uitgebreide artikelen over de Vughtse geschiedenis en cultuur, en verder allerlei nieuwtjes op het gebied van erfgoed. Het is ruim geïllustreerd. De redactie wordt gevormd door ir. Rob Gruben, drs. Henk Smeets, Serge van Duijnhoven en Wieke Schrover. In 2020 werden artikelen gewijd aan:

- Proza en poëzie naar aanleiding van het beleg van 's-Hertogenbosch in 1629 (Jacques Baartmans)
- De Bonapartes in Vught (Mira Ficq-Weijnen)
- De bouwhistorie van kasteel Maurick (Rob Gruben en Taco Hermans)

- Vught en het water in de zeventiende eeuw (Bas Bevaart)
- Station Vught (Serge van Duijnhoven)
- Helvoirt (Jan Lelijveld)

Voorts werd in april 2020 een themanummer gewijd aan archeologie, naar aanleiding van opgravingen op het Isabellaveld (BAAC), Spreeuwenburg (VUHbs) en het Maurickplein (Transect). Auteurs van de drie archeologiebedrijven verleenden daaraan hun medewerking: Juliette de Winter (BAAC), Valentijn van den Brink (VUHbs) en Annemarie Pels-Ouweneel en Michiel Kruijthof (Transect). Het themanummer werd afgerond met een analyse van de hand van Eugene Ball en Antoinette Huijbers (BAAC) over 'Archeologie in Vught anno 2020'.

Elk nummer van 'Schatten van Vught' bevat voorts de rubrieken 'Erfgoednieuws', 'Nieuws uit de werkgroepen', aankondiging van nieuwe boeken en een erfgoedagenda.

Vughtologie

Met het Museum, de Vughtse bibliotheek en Stichting Anders Bezig Zijn (ABZ) wordt twee keer per jaar een cursus Vughtologie verzorgd. Deze is toegankelijk voor iedereen, maar speciaal bedoeld voor nieuwe ingezetenen in Vught die wegwijs willen worden gemaakt in hun nieuwe gemeente. Om dit mogelijk te maken ontvangt de Stichting Erfgoed Vught extra subsidie. De cursus werd voor het eerst in het najaar van 2018 gegeven. De gemeentelijke welkomstinformatie voor nieuwe ingezetenen bevat een bon waarmee 'nieuwkomers' aan de cursus kunnen deelnemen. In 2020 groeide de belangstelling van 'nieuwkomers' voor de cursus in sterke mate. Helaas kon de cursus in het tweede deel van het jaar niet doorgaan als gevolg van Corona.

Samenwerking

De Stichting Erfgoed Vught is aangesloten bij de Stichting Brabants Heem, die 127 Brabantse heemkundekringen en historische verenigingen bundelt.

Extra vermelding verdient de samenwerking met de Stichting Vughts Museum en andere organisaties binnen Ontmoetingscentrum DePetrus. In de voorafgaande alinea's werden daar een aantal sprekende voorbeelden van gegeven.

Met het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) bestaan diverse contacten. Op de website van het BHIC zijn de registers van de Vughtse Historische Reeks opgenomen. De Stichting ondersteunt het BHIC bij het verwerven van nieuwe collecties. Ook met het Nationaal Monument Kamp Vught wordt regelmatig samengewerkt (onder meer bij het project Crossroads), evenals met Stichting de Groene Vesting en de Alliantie Zuiderwaterlinie. In 2016 werd door de gemeente Vught de Werkgroep Toerisme en Vrijtijdseconomie in het leven geroepen. De Stichting is hierbij betrokken. In november 2017 vormde de Stichting met de Isabella Groep, Huize Bergen, Stichting Fort Isabellakazerne, Kasteel Maurick, Stichting Panorama Vught 1629, Nationaal Monument Kamp Vught, Stichting Vughts Museum en Stichting De Groene Vesting het Erfgoednetwerk Vught.

Adviezen

De Stichting functioneert regelmatig als 'klankbordgroep' binnen het lokale en regionale historische netwerk en reageert op allerlei informatievragen en initiatieven. Bijzondere aandacht werd in 2020 op verzoek van het gemeentebestuur gegeven aan de inbreng van commentaar op een Paraplu Bestemmingsplan Archeologie dat door BAAC wordt voorbereid (zie het onderdeel Archeologie in dit verslag). Deze activiteit wordt in 2021 voortgezet.